

ANETTE EGGERT

De
vackraste
idioterna
i världen

Bokomslag © Fredrika Siive

LÄRARHANDLEDNING
FÖR ÅK 7-9

av Malin Eriksson Sjögård och Alice Hymna

Lärohandledningens upplägg och innehåll

Välkommen till lärohandledning för *De vackraste idioterna i världen* av Anette Eggert! Boken lyfter dagsaktuella teman kring jämställdhet och sexuella trakasserier. Handledningen är skriven för att hjälpa eleverna att djupdyka i dessa teman men det finns också uppgifter som arbetar med språk, litterära begrepp och det egna skrivandet.

Handledningen utgår ifrån att eleverna kommer att läsa boken självständigt. Det finns frågor direkt riktade till eleverna för att de ska kunna föra en läsdagbok. Läsdagbokens frågor kan med fördel också utgöra underlag för gruppsamtal under läsningens gång. Efter läsdagboken kommer förslag på några gruppuppgifter som är kopplade till boken och en debattartikel kring bokens tema. Därefter kommer förslag på undervisning i helgrupp efter att alla läst boken och avslutningsvis en längre skrivövning som bygger på att eleverna först läst ut boken.

Läsdagboken, gruppövningen och skrivuppgiften är lagda på egna sidor för att läraren lätt ska kunna skriva ut och ge uppgifterna till eleverna.

Lärohandledningen är framtagen av Malin Eriksson Sjögård, lektor i kreativt skrivande, gymnasielärare och författare och Alice Hymna, leg psykolog och skrivpedagog.

Presentation av boken

Anette Eggerts ungdomsroman präglas mycket av vänskap och lojalitet till både vänner och familj. Man kan lätt känna igen sig i Marits inre dialoger och hur hon brottas med vad som är rätt och fel när gränserna inte alltid är så tydliga.

Frank Olsson är ingen man pratar med. Han är en idiot som ger smeknamn till tjejer och sårar ens kompisar. Samtidigt påverkas Marit av diskussioner och ögonspel hemma. Hon vill inte hålla med sin mamma som gör allt för att hennes pappa ska förstå hans roll i jämställdhetsfrågan. Hon vill visa sin pappa att hon är på hans sida. Men vad vill hon egentligen? Marit slits mellan mamman som ändå har rätt och rädslan för att pappan snart kanske tröttnar. När Marit ser på Frank hör hon inget annat än hennes mammas föreläsningar vid matbordet, han passar inte in där heller. Ändå kan hon inte låta bli att prata med honom när han kommer fram till just henne

Snart har Frank byggt upp en annan bild av sig själv som inte stämmer överens med Marits. En bild som hon har svårt att acceptera. Kan hon lita på honom eller spelar han bara?

Punkter i kursplanernas centrala innehåll som ni kan arbeta med utifrån boken

Samhällsvetenskap

- Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.

Religion

- Hur olika livsfrågor, till exempel meningen med livet, relationer, kärlek och sexualitet, skildras i populärkulturen.
- Hur religioner och andra livsåskådningar kan forma människors identiteter och livsstilar.

Svenska

- Olika sätt att skapa och bearbeta egna och gemensamma texter till innehåll och form. Hur man ger och tar emot respons på texter.
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Språkliga drag, uppbyggnad och berättarperspektiv i skönlitteratur för ungdomar och vuxna. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger.
- Några skönlitterära betydelsefulla ungdoms- och vuxenboksförfattare från Sverige, Norden och övriga världen och deras verk, samt de historiska och kulturella sammanhang som verken har tillkommit i.
- Ord, symboler och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.
- Etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Språkets betydelse för att utöva inflytande och för den egna identitetsutvecklingen.

Innan ni börjar läsa!

Presentera boken

Börja med att låta eleverna få tänka vad de tror att boken kommer att handla om. Låt alla elever få ta del av omslaget, förslagsvis genom att projicera bilden på väggen. Arbeta sedan enligt EPA-modellen:

Ställ en eller ett par öppna frågor, till exempel:

- Vad kommer boken att handla om?
- Vad ser vi på bilden?
- När utspelar sig handlingen?

Enskilt: Uppmana eleverna att formulera sina tankar tyst för sig själva.

Par: Låt eleverna samtala i par om vad de har tänkt.

Alla: Välj ett sätt att lyfta allas tankar; låt varje par eller några par få dela med sig till hela gruppen om något som de har pratat om. Alternativt så väljer du som lärare ut några saker som du hört att eleverna pratat om.

Tips! Gör korta anteckningar under EPA-arbetet så kan ni jämföra om förväntningarna besannades eller inte då boken är utläst.

Presentera författaren

När ni presenterat boken så ge också tid till att presentera bokens författare! Skriv gärna ut och dela författarens presentation till eleverna eller läs den högt för dem. Presentationen hittas på sid 5 i lärarhandledningen.

Boka ett författarbesök!

Under ett författarbesök berättar Anette mer om boken och sitt övriga författarskap. Klassen får också göra skrivövningar och det går att kombinera ett författarbesök med arbete med handledningen. Hon bokas via Författarcentrum, men om ni är intresserade kan ni också kontakta henne direkt via mejl:

mail@anetteeggert.se

Hej,

Jag heter Anette och jag har skrivit boken De vackraste idioterna i världen. När jag skriver börjar det ofta med en känsla. Det handlar ofta om något jag är arg på, något jag behöver få ur mig.

Ibland hatar jag att skriva, när det inte går som jag vill. Samtidigt älskar jag det.

Jag vet inte allt som ska hända i berättelsen när jag börjar, men jag har en tankekarta i huvudet. Ofta skriver jag om saker som har hänt mig själv, fast jag blandar det med en massa påhitt och lögner. På så sätt får jag ihop en bra historia.

När jag (efter veckor, månader eller ibland år) skrivit klart en första version av en bok så redigerar jag massor av gånger, och låter några författarvänner läsa, innan jag skickar boken till mitt förlag. Om den blir antagen redigerar jag ännu mer.

De vackraste idioterna i världen tog fyra år att skriva, men det har varit väldigt kul!

Roligast har det varit att skriva dialogen mellan karaktärerna, jag gillar personerna som är med. Och att komma på vad de ska göra. Det är en grej som är härlig med att skriva, att man får bestämma allt själv.

Jag hoppas att ni gillar boken! /Anette

Läsdagbok

Inledning

Detta är din läsdagbok som du ska skriva i under tiden som du läser. Dagboken innehåller frågor som gör nedslag i berättelsen, allteftersom viktiga händelser inträffar. Besvara frågorna så fritt som du kan och vill. Du väljer själv vilka delar av dina svar som du vill dela med dig av och vilka tankar som du vill hålla för dig själv.

Fråga 1-3 ska besvaras under läsningens gång.

Fråga 4-7 ska besvaras efter att hela boken är utläst.

Fråga 1

Läs fram till och med sidan 23 och gå sedan tillbaka till sidorna 13-19 som utspelar sig på festen.

- Vad tänker du om scenen med tjejen som ligger ned på golvet på festen, som Marit vill hjälpa men något i hela situationen hindrar henne. Marit tänker på ordet "världsstopp", att hon vill kunna stoppa världen, förändra de normer som styr hennes eget sätt att bete sig.
- Fundera och skriv om vad Marit önskar att hon skulle ha gjort när hon såg tjejen på festen? Varför kan hon inte göra det? Hur hade det förändrat handlingen? Vad skulle du ha velat göra i den situationen?
- Om du vill kan du skriva en helt ny scen där Marit gör på något annat vis. Kanske tar hon bort blomman? Kanske hjälper hon tjejen och de går tillsammans bort från festen? Hur påverkar det Marit, vilka reaktioner får hon från omgivningen när hon bryter mot normerna?

Fråga 2

Läs till och med sidan 36 och gå tillbaka till sidorna 31-33 som handlar om att Sillen kastar pommes på en kille.

- Varför kastar Sillen pommes på killen? Fundera och skriv sedan ned vad du tänker det är som hon gör motstånd mot? Vilka konsekvenser får det?

Fråga 3

Läs till och med sidan 62.

- Vad tänker Marit om Frank såhär långt in i berättelsen? Vilka olika känslor känner hon? Vad vill hon och vad vill hon inte?
- Tycker du att Marit ska lita på Frank? Är det dubbelt, att hon både kan och inte kan lita på honom? Berätta varför du tänker att hon kan eller inte kan lita på honom.
- Fortsätt nu att bara läsa och tänka kring boken. Stanna gärna upp och skriv och fundera när du vill.

Fråga 4

Gå tillbaka till bokens början, när Marit tänker på när en klasskamrat blev utsatt för ett sexuellt övergrepp av Isak, helt öppet i klassrummet, utan att någon vuxen ingrep. Gå sedan fram till den senare delen av boken, när Isak själv blir utsatt.

- Skriv ned varför du tänker att läraren Sonja reagerar så starkt när en kille blir utsatt av en tjej?
- Vad tror ni det är som gör att Isak kan berätta för läraren vad som händer honom, medan de övergrepp som tjejer utsätts för i boken fortgår utan att någon ingriper, exempelvis det övergrepp som Marit tänker på i bokens början?

Fråga 5

1. Skriv ned vad du uppfattar att Marit tänker och känner om sin mamma och sedan vad hon tänker och känner om sin pappa.
2. Till exempel på sidan 38 så säger Marit att stämningen förändras väldigt mycket när pappan kommer hem. Skriv ned hur du tänker att stämningen förändras och vad det beror på. Har du själv varit med om att stämningen i en grupp ändrats när någon kommit in i den?
3. Skriv ned vilka olika åsikter som mamman och pappan har och skriv ned vad Marit tycker om sina föräldrars olika åsikter.

Fråga 6

"Duktig flicka" är ett ord som är tabu för Marits mamma (Läs till exempel s. 83-84). Samtidigt kallar Sillen Marit för "Miss Perfect", som ett skällsord.

- Skriv ned vad du tänker kan vara ett problem med ord som duktig och perfekt och om du tänker att det är skillnad på att vara "miss Perfect" eller "Mr Perfect" och "duktig flicka" eller "duktig pojke". Om du tycker det är skillnad, försök sätta ord på varför det är skillnad.

Fråga 7

Gå tillbaka och läs vad du svarat på fråga 3.

- Skriv ned vad du tänker om Frank nu, när du läst hela boken.

Gå tillbaka till sidan 154 i boken och läs det partiet igen.

- Skriv ned vad det är som Marit vill få Frank att förstå och varför du tror att han inte kan förstå det?

Grupprefleksion

Utifrån att *De vackraste idioterna i världen* fångar upp tystnadskultur och hur detta bidrar till att sexuella övergrepp och trakasserier fortgår i skolmiljön, så kan det vara en god idé att hålla ett smågruppsamtal om de normkritiska teman som boken aktualiserar.

Låt eleverna läsa en (aktuell) debattartikel kring temat sexuella trakasserier i skolan, förslagsvis artikeln "Unga utsätts fortfarande för trakasserier trots metoo" (DN 20-12-03). Låt dem sedan samlas i smågrupper. För att skapa trygghet i grupperna så är en bra metod att komma överens om några spelregler, till exempel att gå en runda, så att alla får komma till tals. De som kommer på frågor och tankar under tiden kan uppmanas att skriva ned dessa. Övningen kan genomföras ett enda tillfälle, som uppsamling av tankar efter att ha läst hela boken, eller kontinuerligt under läsningens gång. Gruppövningen bygger dock på att eleverna har fört en självständig läsdagbok och att de har fått tillfälle att reflektera över frågorna och hur bokens handling speglar deras eget liv.

På nästa sida kommer förslag på frågor för gruppövningen, detta för att enklare kunna skriva ut endast frågorna.

Börja med att en person läser frågan högt för gruppen:

- I artikeln tas upp att det främst är tjejer och HBTQ-personer som tycker att skolmiljön är otrygg. Samla era tankar kring hur detta märks, eller inte märks i boken. Vad hade kunnat göra skolmiljön tryggare i *De vackraste idioterna i världen*? Skriv ned några förslag och redovisa skriftligt eller muntligt.
- I artikeln tas även upp att killar upplever att de trakasseras sexuellt. Vilka exempel kan ni hitta i boken? Gå tillbaka till din läsdagbok och läs vad du skrev som svar på fråga 4. Finns det fler exempel ur boken på när killar utsätts för sexuella trakasserier? Skriv ned några förslag och redovisa skriftligt eller muntligt.
- I artikeln står det:

Det finns en bred uppfattning bland unga i vår rapport att vuxna romantiserar och normaliserar sexuella trakasserier, att de ses som ett naturligt sexuellt spel mellan unga. Många upplever att lärare och mentorer ofta förminskar vad som hänt, medan de unga själva mår både fysiskt och psykiskt dåligt när de själva eller en vän drabbas. En jargong med nedvärderande ord, [...], kan på ytan verka skämtsam, men unga vittnar om att jargongen både kan såra på djupet och kränka självkänslan. Grupptricket är ofta stort och leder till en tystnadskultur även när någon går över gränsen. Ingen vill framstå som den som saknar humor, överreagerar eller missförstår "ett skämt".

Var i boken hittar ni exempel på detta? Diskutera vad grupptrick är och hur det känns. Skriv ned alla exempel som ni kan komma på från boken (exempel på när vuxna normaliserar och romantiserar sexuella trakasserier), och skriv även ned en lista på hur de vuxna i boken hade kunnat agera annorlunda och hur det hade inverkat på handlingen.

Arbeta med ord, metaforer och känslor

Metaforer och liknelser

I *De vackraste idioterna i världen* finns många starka metaforer och liknelser.

1. Undervisa eleverna om vad en metafor och vad en liknelse är, gärna med exempel från boken.

Här är några metaforer i boken:

"Mamma tittar på mig. Jag är hennes vas som nyss gick sönder, krackelerade."(s.10)

"Du är så taskig. Jag kommer aldrig träffa nån. Det växer mossa i mitt hjärta." (s.12)

Här är en liknelse i boken:

"Min hjärna är som ett flugpapper. Ett sådant klistrigt som morfar fångarflugor med i sommarstugan. Allt fastnar där. Allt."(s.8)

Prata om varför man använder metaforer och liknelser och om det finns känslor som bättre beskrivs med hjälp av det. Diskutera varför?

2. Be eleverna att hitta fler metaforer och liknelser i boken.
3. Be eleverna att hitta på egna metaforer och liknelser.

Skapa egna ord

I boken finns flera exempel på att författaren skapar nya ordsammansättningar för att beskriva en känsla eller situation. Exempel på ett sådant ord är familjevärm (s.37), katapultskratt (s.44).

Kan eleverna hitta på egna ord? Gör en lista med allas nya ord.

Ord och kön

Marit lyfter fram att vissa ord är könsspecifika. Exempel s. 131; streckgubbe.

Kan klassen komma på fler ord som är könsspecifika?

Finns det fler ord som är könsspecifika mot män än mot kvinnor?

Fördjupning: Läs ett utdrag ur romanen *Egalias döttrar* av Gerd Brantenberg och diskutera hur mycket i språket som är mansdominerat.

Har gud ett kön?

På flera ställen i boken funderar Marit över guds kön (s.35-37, 41, 131, 145).

Diskutera i klassen: Vad tänker ni om det? Har gud ett kön? Och spelar det någon roll för samhället och jämställdheten om gud är en han?

Fördjupningsuppgift: Vilka religioner har kvinnliga gudar? Har de andra roller än de manliga gudarna? Finns det någon religion som endast har en kvinnlig gud? Påverkar det religionen?

Viktiga begrepp att ta upp i samband med detta kan vara: patriarkat, matriarkat, gudsbild.

Prata mer om känslor och ord

På sidan 54 beskriver Marit hur Franks blick ändras.

Diskutera hur människors blickar kan förmedla olika känslor och hur en blick kan förändras under ett samtal. Vilka olika blickar kan eleverna komma på? Kan de komma på namn för olika slags blickar?

Marit pratar om att vara en sten (ex. s.128) och att ha en eld inom sig (s.48).

Diskutera med eleverna vad dessa metaforer står för. Låt dem fundera över om de själva någon gång känt sig som vatten, regn, solsken, ett träd etc.

Marit berättar också om hur hon upplever att hennes ord får mer tyngd när hon skriver ner dem.

Diskutera med eleverna om de också känner så? Dra också gärna paralleller till ordens konsekvens när man pratar kontra när man skriver på sociala medier. Kräver skrivna ord mer eftertänksamhet innan de visas för andra människor?

Skriv en egen novell i dialog med boken

En bok berättas oftast utifrån en viss persons perspektiv. I vissa böcker kan berättaren berätta utifrån flera olika personers perspektiv. Men i *De vackraste idioterna i världen* har berättaren hela tiden Marits jag-perspektiv. Det finns många andra personer i boken som kan ha ett annat perspektiv på det som händer. I denna skrivövning så väljer eleverna en annan av karaktärerna och planerar och skriver en novell utifrån den personens perspektiv.

På följande sidor finns skrivövningen, detta för att enklare kunna skriva ut endast de sidorna.

Förslag till novelluppslag och perspektiv

- Skriv utifrån Franks perspektiv. Marit konfronterar Frank med hur han betett sig mot Mira Blom (som han gett öknamnet Osten) och Nicki (s. 152 och 153). Hur upplever Frank situationen? Skriv hans tankar och känslor. Vad gör han efter att de pratat?
- Skriv utifrån Mira Bloms (som får öknamnet Osten) perspektiv. Skriv om hennes och Franks relation. Var hon kär i honom? Var han kär i henne? Hur gick det till när de blev ihop? Vad hände sedan? Hur upplevde hon att det var när de gjorde slut och när folk i skolan började kalla henne för "Osten". Hur kändes det för henne? Vad tänkte hon om Frank efter det? Vad gör hon? Kanske gör hon något som "vänder situationen" som Marit inte vet om?
- Skriv utifrån Sillens perspektiv. Skriv om vilken plats musiken har i hennes liv? Vad har hon för drömmar? Varför vill hon spela? Skriv om hennes relation till Otto. Varför håller hon den hemlig? Vad gör hon och Otto ihop? Vad säger hon till honom om jaget och de andra kompisarna.

1. Lär känna den du ska skriva om!

Gör en tankekarta om personen du väljer att skriva om och dess olika tankar, egenskaper, har hen nån hemlighet som den inte berättar. Utgå från vad du får veta om personen när du läser boken och fyll sedan på med din fantasi.

Bra frågor att ställa till sin huvudperson:

- Tre saker hen tycker om?
- Tre saker hen inte tycker om?
- Var bor hen? (Rita gärna var den bor och en karta över omgivningarna runt hemmet)
- Berätta om hens familj?
- Har hen några husdjur?
- Har hen ett eget rum? Hur ser det ut där? (Rita gärna upp rummet)
- Vilka är hens vänner?
- Har hen några ovänner? Vilka? Varför är de ovänner?
- Vad drömmer hen om?
- Har hen någon hemlighet som den inte berättar för sin familj och/eller sina vänner?

2. Välj konflikt

Bestäm vad din novell ska handla om. Försök att formulera ett problem som ska vara novellens huvudhandling. Sammanfatta gärna din konflikt i en mening. Exempel på konflikt: Frank skäms över vad han gjort och gör olika saker för att förändra sig.

3. Din huvudpersons utveckling

Fundera på hur konflikten ska utveckla din huvudperson. Gör lite anteckningar om vem hen är i början av din berättelse och i slutet. Fundera ut några händelser som kommer att förändra din huvudperson.

4. Skriv!

Nu har du mycket material för att skriva en novell. Bestäm om du vill skriva med jag-berättare eller tredje person och börja skriv.

Övrig information om *De vackraste idioterna i världen:*

ISBN: 978-91-7226-245-4

Antal sidor: 198 sidor

Utgivningsdatum: 2021-01-08

Utgiven av: Bokförlaget Opal

Förlagskontakt: Malou Najic, malou@opal.se

